

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ РЕГІОНАЛЬНИХ ВИРОБНИКІВ ХЛІБОПЕКАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ

СОЛОВІЙОВ І.О. – доктор економічних наук, професор
ФЕДОРОВА Т.В. – аспірант кафедри менеджменту організацій, Херсонський ДАУ

Розглянуто проблеми регіональних виробників хлібопродуктів та розроблено рекомендації щодо підвищення їх рівня конкурентоспроможності.

Studied the problems of regional baking producers and made recommendations as for their level of competitiveness.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Хлібопекарська галузь є стратегічно важливою для національної економіки України. За останні роки у галузі виникла низка проблем пов'язаних зі зменшенням обсягів виробництва хлібопродуктів, зношенням основних фондів підприємств, відсутністю інвестицій в розвиток галузі та ін.. Крім цього загострилася конкурентна боротьба на ринку хлібопродуктів, набирають сили інтеграційні процеси – об'єднання виробників у холдинги, які починають контролювати великі сегменти ринку. Це негативно впливає на ринкові позиції регіональних виробників хлібопродуктів оскільки, великі виробники мають значні конкурентні переваги (нижчу собівартість продукції) та займають активну позицію на ринку, оперують широким та глибоким асортиментом виробів, не зважають на додаткові транспортні витрати у своєму прагненні до збільшення частки ринку. Регіональні виробники з обмеженими ресурсами і можливостями опинилися в складному становищі та постали перед необхідністю зміни підходів до всієї виробничо-збутової діяльності. Метою статті є розробка практичних рекомендацій щодо підвищення рівня конкурентоспроможності регіональних виробників хлібопродуктів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання досягнення конкурентних переваг підприємствами хлібопекарської галузі були розглянуті в роботах В. Бойка, П. Борщевського, В. Герасименка, А Горбунота та інших дослідників. Втім окремі аспекти проблеми залишаються невисвітленими і чекають на своє вирішення.

Формулювання цілей статті. Відповідно, встановлення і аналіз чинників, що впливають на рівень конкурентоспроможності регіональних виробників хлібопекарської галузі та формування практичних рекомендацій виробникам щодо підвищення їх ринкового потенціалу є завданням даного дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. За даними Держкомстату, виробництво хлібобулочних виробів в Україні на душу населення з кожним роком зменшується і складає менше 50% від норми споживання, яка становить 101 кг [1] (рис. 1). Водночас, у 2007 році у перерахунку на борошно було спожито 116 кг хлібу, і ця ситуація вимагає певних пояснень. [2]. Справа полягає в тому, що понад 70% від загального обсягу виробництва хлібобулочних виробів в Україні випікають великі промислові підприємства, решту – приватні пекарні, великі супермаркети, заклади громадського харчування, домашні господарства населення та ін.

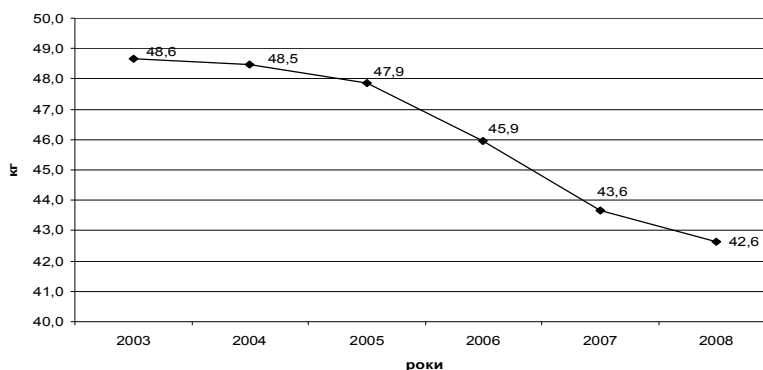

Рис. 1 - Динаміка виробництва хлібобулочних виробів в Україні на душу населення, кг

При цьому малі підприємства, які сплачують єдиний фіксований податок не звітують перед статистичними органами щодо обсягів виробленої продукції. Також, практично не збирається інформація, яка змогла б дати вичерпну характеристику такому явищу як самозабезпечення населення хлібом.

Зниження обсягів промислового виробництва хлібобулочних виробів спостерігаються в усіх регіонах України і Херсонська область не є винятком. Аналіз динаміки виробництва борошняної продукції в області показує, що їх виробництво у 2008 році знаходилося в межах 76% від обсягів виробництва 2004 року, що стало наслідком не повного завантаження існуючих потужностей хлібо заводів та прогресуюче фізичне зношення й моральне старіння їх матеріально-технічної бази. Однією з причин цієї ситуації є введенням у 2005 році обов'язкової сплати ПДВ на імпортоване устаткування, яке вноситься в статутний фонд підприємства.

В той же час, скорочення виробництва хлібопродуктів великими виробниками не вплинуло на обсяги виробництва борошна, а навпаки – спостерігається їх зростання на 60%, що свідчить про відповідні зміни у споживанні виробів з нього і нарощування активності дрібних операторів ринку [3].

На регіональних виробників хлібопродуктів має місце конкурентний тиск з боку їхніх колег з сусідніх областей - Миколаївської та Одеської. Споживачам Херсонської області пропонують свою продукцію виробники з інших регіонів, які займають невеликі сегменти ринку і виробляють хліб, що має певні відмінності від основної маси пропонованих сортів.

Дослідження споживчих уподобань населення Херсонщини, яке було проведене у 2008 році ВАТ «Херсонський хлібокомбінат» показало, що 42 % респондентів віддають перевагу хлібобулочним виробам херсонських виробників, 21% - миколаївських, 13% - одеських і близько 10% - виробникам з інших областей України.

Завоювання прихильності споживачів Херсонської області виробниками сусідніх областей було досягнуто завдяки високій якості продукції і цінам, які не перевищують вартості продукції місцевих виробників, а також як наслідок використання більш ефективних технологій виробництва та застосування сучасного обладнання, реалізації маркетингових програм з просування своєї продукції, запровадження європейського досвіду хлібного бізнесу.

Висновки. З огляду на вищезазначене для підвищення рівня конкурентоспроможності регіональних виробників хлібопродуктів необхідно запровадити ряд заходів:

- створити умови для розвитку хлібопекарської галузі області, залучати інвестиції, організувати програми з пільгового кредитування виробництво хліба і хлібобулочних виробів;

- створювати сприятливі податкові умови для ввезення на територію України сучасного хлібопекарського технологічного обладнання;

- сприяти формуванню прозорого і організованого ринку зерна, борошна та продуктів з нього;

- продовжувати розбудову інфраструктурного забезпечення галузі;

- розробляти та впроваджувати програми з розвитку маркетингової діяльності підприємств галузі, якіб передбачали розширення та поглиблення асортименту продукції, покращення її якості; виробництво нових сортів хлібобулочних виробів, збагачених лікувально-профілактичними та вітамінними елементами; узгодження маркетингових дій посередників і підприємств-виробників, налагодження між виробником та споживачем комунікацій та каналів обміну інформацією.

Література.

1. Статистичний щорічник України за 2008 рік / за ред. О.Г. Осауленка – Київ : Консультант, 2009. – 575 с. – (Державний комітет статистики України).

2. Середні роздрібні ціни на окремі продукти харчування на 30.11.2007 : [електронний ресурс] // Міністерство економіки АРК. Інформаційні матеріали . – 2008. – Режим доступу до інформації: <http://www.minek.crimea-portal.gov.ua>

3. Статистичний щорічник Херсонської області за 2008 рік / за ред.. В.А. Вознюк – Херсон., 2009. – 511 с.